

1 + 2 DEVÍN A BRATISLAVSKÝ HRAD

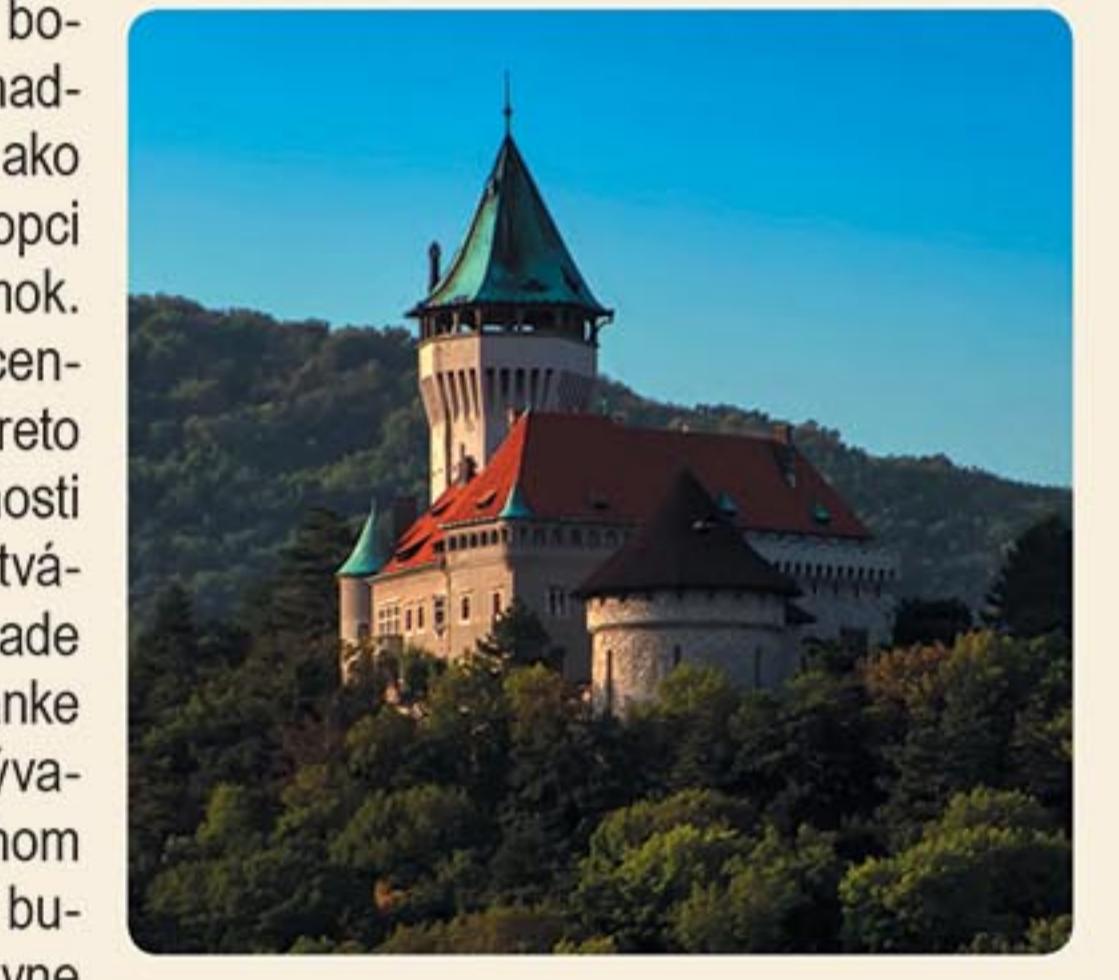
Devínsky hrad je jedinečným miestom so silným historickým odkazom a geniom ľudu. Ruiny stredovekého hradu sú týčia do výšky nad sútókom dvoch veľtokov - Dunaja a Moravy. Strategická poloha mesta sem priala prvých ľudí už v praveku. Sídliť tu Kelti, Rimania z neho strážili svoju hranicu, Slovania tu vybudovali obávanú pevnosť.

Nálezy z veľkomoravského obdobia potvrdzujú jeho kultúrno-duchovný, ako aj politicko-strategický význam. Veľkomoravský kostol, ktorého pôdorys môžete v areáli Devínskeho hradu vidieť, postavili v 2. polovici 9. storočia. K sakrálnej stavbe s pozdižou loďou sa pripájali 3 polkruhové apsydy. Lepšie predstavu o tom, ako približne kostol vyzeral, zistíte aj z modelu, ktorý sa tu nachádza. Z neskoršieho obdobia sa tu zachovali základy ranogotickej kaplnky z 11. - 13. st., murivo gotického obytného paláca Garajovcov zo začiatku 15. st., zvyšky paláca Bátorovcov na strednom hradu a napr. z obdobia Pálffiovcov pochádzajú zvyšky muničného skladu. Najstaršiu časť hradu tvorí tzv. Horný hrad, odkiaľ je nádherný výhľad do okolia. Hrad bol výkrať dobytý a v roku 1809 jeho mŕtvi otiscať výbuchom. V tom čase tadiči tiehli francúzske napoleonské vojská. Po odstrelovaní Bratislavu a následnom osudne hrad úplne bez dôvodu vyhodili do vzduchu. Okrem veľkomoravských dejín sa tu prepisovali aj dejiny novodobejšie. Toto miesto, od nepamäti symbolizovalo slovenskú minulosť a preto sa tu na Juru roku 1836 stretli naši mladí národní buditeľia. Medzi iných prišiel aj Hurban či Štrú, ktorý prednesol prejav venovaný dánnej sláve Veľkej Moravy. Tento deň pripomína pamätnu tabuľu z roku 1936, osadenú pri prieľustitosti 100-tého výročia výletu.

4 SMOLENICE A HRADISKO MOLPÍR

Smolenice sú významným bodom na mape turistov i nadšencov histórie. Kulisu ako zo rozprávky vytvára na kopci nad obcou Smolenický zámok. V ňom sídlil Kongresové centrum Smolenice SAV a preto je zámok prístupný verejnosti iba po vyhadenom čase. Otváracie hodiny si preto v prípade záujmu skontrolujte na stránke zariadenia. Poklady skrývajú Smolenice i pod povrchom zemským. A preto, ak tu už bude, určite zavítajte do jaskyne Driny, ktorá je jedinou sprístupnenou jaskyniou na západnom Slovensku. Oblasť je turisticky atraktívna aj vďaka kopcu Molpír, ktorého názov pochádza zrejmé ešte z predslanskovo obdobia. Hradisko tu vzniklo už v neskorej kamenej a bronzovej dobe, lokalita ale bola intenzívne osídlená predovšetkým v staršej dobe železnej. Z tohto obdobia pochádza aj možné opereňenie. Tvorila ho akropola a dve nádvoria - spojené cestou vedúcou pozdĺž severozápadného mura. Hradisko bolo obývané aj v dobe laténskej, rímskej a v dobe stiahovania národov. Ďalší nálezy potvrdzujú, že Molpír bol strediskom mocí až na konci 8. a v 1. pol. 9. storočia. Politické pomeri v oblasti boli zložité a tiež výzvať sa prejavili aj v objektoch najdených pri výskumoch. Tak napríklad, príslušníci elity nosili ostrostrely typické pre západnú štrú a súčasne opasky s litymi bronzovými aplikáciami, charakteristické pre Avarov. Naša sa tu aj bronzová faľera s plastikou psej hlavy, aké sú známe z archeologických nálezov.

Z Devína sa vydajte do Bratislavu - na hradný kopec, ktorého čaro si vás isto získa. Osídlenie sútu datuje už do obdobia pred 5 000 rokmi. Kedysi bol akropolou keltského mesta a na prelome 5. a 6. st. návršie osidlili Slovania. Ti si tu vybudovali hradisko, ktoré sa neskôr stalo súčasťou Veľkej Moravy. Práve v týchto končinách postavili prvú roku 860 triodujovú baziliku, ktorá je dosiaľ najväčším veľkomoravským kostolom objaveným na území Slovenska. Repliku zvyškov Veľkomoravskej baziliky, ktorá zanikla asi v 10. st., možete vidieť na hornej východnej terase areálu. V neskorších obdobiah tu vznikol hradný palác a hrad sa stal sídlom uhorských kráľov. Pod jeho poslednú prestavbu sa podpísala Mária Terézia. Po požiaru v roku 1811 Bratislavský hrad chátral, no v ostatnom čase prešiel rekonštrukciu a dnes tu sídi Historické múzeum SNM.

3 SVÁTÝ JUR A NEŠTICH

ských pohrebských, či slovenských hradisk v Mikulčiciach. Po zániku Veľkej Moravy význam hradiska upadol. Bádatelia sa domnievajú, že jeho funkcie sa mohli preniesť do Majcichova a Nitry. Lokalita je dnes voľne prístupná lesom, čiastočne zarastenou cestou. Začína sa v blízkosti farského kostola. Vonkajší val obviajte tesne ku kostolu. Toto miesto identifikovali ako vstup do hradiska. Dnes je východiskovým bodom pre túto a začiatčinným bodom náučného chodnika po Molpíre. Sprevádzat vás ním budú informačné tabule a keďže má tvar slúčky, na jeho konci sa ocitnete vlastne na začiatku.

5 KOPČANY

Kopčany ležia na hraniciach s Českom pri rieke Morave. Oba jej brehy boli v tejto oblasti osídlené od čias Veľkej Moravy až do spoločného kultúru. Významný bol mestny prevoz, využívaný kupcami, obchodníkmi i vojakmi. Jeho význam sa ešte znásobil v 13. st. po zmeni hydrologických pomôr a ustálení politickej situácie v povodi rieky. Po 2. svetovej vojne komu nahradil provizórny most, zrušený počas regulácie Moravy v 70-tych rokoch 20. storočia. Najväčším kopčianskym lákadlom je tunajší Kostol sv. Margity Antiochijskej postavený v priebehu 9. st., ktorí patril k najstarším kostolom na našom území. Areál mikulčického hradiska leží len 2 km západne. Jednoduchá stavba prešla v priebehu storočí viacerými stavebnými úpravami. V 2. pol. 15. st. pridbali okolo kostola prieporta, ktorá zrejme pochádza z obdobia objektu v čase česko-uhorských vojnových konfliktov. Severne od kostola sa našli pozostatky veľkomoravského osídlenia a hrobky. Kráľovský punc dodáva Kopčanom zrebcin, ktorý tu v roku 1736 založil manžel cisárskej Márie Terézie František Štefan Lotrinský. Ten sem presunul prvé chovné kone z lotrinského chova Saaralbe. O tri dekády neskôr jeho slávna manželka povysila zrebcin na cisársky. Zrebcin mal 10 řebrov, 100 kobyľ, 200 mladých koní a kobyľiek, čiže nešlo o veľkú stajňu. Chovali tu biele lipany španielskej jazdeckej školy a neskôr aj anglického plonkrovíka. Okolie zrebcin sa stávalo dejiskom veľkolepých polovačiek po ktorých nasledovali okázale hostiny. Oblast' zrebcin sa ale nachádza v záplavovej oblasti, kde sa mimordomu dajú najmä komárom, ktoré spôsobovali koňom zdravotné ťažkosti. V roku 1828 preto chov plonkrovíka v Kopčanoch zrušili a všetky kone prevezli do českých Kladarov nad Labe. Priestory zrebcin sa v 20. st. využívali ako liehovar, spracúvali tu cukrový repu a zemiaky. Zrebcin prešiel čiastočnou rekonštrukciu a v rekonštruovaných priestoroch byvalej kaplnky na prízemí objektu je umiestnená výstavná expozícia Záhorského múzea.

Vinohradnícke mestečko, ležiace na trase medzi Bratislavou a Pezincom, si podmienky výroby vynaložilo ako turistov. Kedže ide o svahy Malých Karpát do Svätého Jura nemôžete miňuť veľkomoravské hradisko, ktoré sa kedysi nachádzalo nad pôvodne samostatnou osadou Neštich. Hradisko vzniklo v 30-tych rokoch 9. st. a zaberá plochu 3,2 ha. Hoci sa nachádza v lese, ľahko ho identifikujete. Upozornia vás na mohutné, zachované valy, priekopy akropoly a 2 mladšie predhradia. Nálezy avarského a slovenského osídlenia dokladujú jeho významné postavenie v regióne. Na opačnom kopci v blízkosti hradu sa nachádzajú pozostatky stredovekého hradu Biely Kameň, niekdajšieho sídla svätoturkiských grófov, ktorí dominovali mestečku od 13. do 17. storočia. Turisti alebo cyklisti, ktorí sa sem vyberú po cyklotrade z bratislavskej Rače pôjdú aj okolo putničkého miesta - Kaplnkypanebová Panny Márie, ktoré tu nikto nepovie inak ako Pusty kostolík. Pôvodne tu vraj nechal kaplnku postaviť v 14. alebo 15. st. bývalý vojenský dôstojník. Dnešný interiér jednoloďovej stavby zdobia dve dieľa akad. malíaria, ktorí žil a pôsobil vo Svätom Jure - Karola Drexlera s vyobrazením Panny Márie uprostred vinnej révy. Vedľa kostolíka je stôl s barokovou sochou Panny Márie z 17. st. a z druhej strany malá kalvíria. Mestečko pod ochranou sv. Juraja je bohaté na pamiatky, ktoré sú späť s vinohradníctvom. Určite neprehliadnete vinohradnícke domy s drevěnými veľkými bránami či pôsobivým námes-

a významné hradisko vybudoval na terase Kostolca ľud v mladšej dobe sv. Ambrožtéra kúria - mestiansky renesančný dom rodiny právnika Samuela Ambrožtéra, autora nábožnej knihy o smrti a večnom živote. Svätý Jur kedysi chránil pred Turkami mestské hradby, ktorých zvyšky ležiacej mesto dnes sú rozčlenené na 4 časti s rôznou veľkosťou a funkciemi. Bádatelia potvrdili napriek existencii dvoch nadzemných obytných stavieb. Väčšiu - palácovú zrejmie obývali veľmoži. No a nechýbala ani sakrálna stavba - rotunda s podkrovitou apsidou. Nedávno odhalilo bolo odkrytých 28 kostrových hrobov datovaných do pol. 9. až do pol. 10. storočia. Miesto sa na pochovávanie využívalo až do 19. storočia. Asi 400 mŕtvych južne od Kostolca sa v lokalite Čertolice našla veľká pec na pálenie vápna, ktorá tiež súvisí so stavebnou činnosťou v 9. storočí. Táto výroba však mohutný val a priestor až do 10. storočia. Hradisko, ktoré sa tu rozprestiera, je súčasťou hradiska v Nitre. Na hradnom návrši zrejmie stál kostol, ktorý sa ale nepodarilo presne identifikovať. Pravdepodobne sa nachádzal pod dnešným Dolným kostolom, čomu nasvedčuje aj staré patriciúnium sv. Emeráma. Odbívajúci zásluži Baziliu sv. Egidia. Kláštor celí turčekom nájazdom a tak ho prestavali na pevnosť. Benediktínsky kláštor opustili po tureckých útokoch. Dnes slúži na tieň učebu nových žiakov. Hradisko je súčasťou hradiska v Nitre. Na hradnom návrši zrejmie stál kostol, ktorý sa ale nepodarilo presne identifikovať. Pravdepodobne sa nachádzal pod dnešným Dolným kostolom, čomu nasvedčuje aj staré patriciúnium sv. Emeráma. Odbívajúci zásluži Baziliu sv. Egidia. Kláštor celí turčekom nájazdom a tak ho prestavali na pevnosť. Benediktínsky kláštor opustili po tureckých útokoch. Dnes slúži na tieň učebu nových žiakov. Hradisko je súčasťou hradiska v Nitre. Na hradnom návrši zrejmie stál kostol, ktorý sa ale nepodarilo presne identifikovať. Pravdepodobne sa nachádzal pod dnešným Dolným kostolom, čomu nasvedčuje aj staré patriciúnium sv. Emeráma. Odbívajúci zásluži Baziliu sv. Egidia. Kláštor celí turčekom nájazdom a tak ho prestavali na pevnosť. Benediktínsky kláštor opustili po tureckých útokoch. Dnes slúži na tieň učebu nových žiakov. Hradisko je súčasťou hradiska v Nitre. Na hradnom návrši zrejmie stál kostol, ktorý sa ale nepodarilo presne identifikovať. Pravdepodobne sa nachádzal pod dnešným Dolným kostolom, čomu nasvedčuje aj staré patriciúnium sv. Emeráma. Odbívajúci zásluži Baziliu sv. Egidia. Kláštor celí turčekom nájazdom a tak ho prestavali na pevnosť. Benediktínsky kláštor opustili po tureckých útokoch. Dnes slúži na tieň učebu nových žiakov. Hradisko je súčasťou hradiska v Nitre. Na hradnom návrši zrejmie stál kostol, ktorý sa ale nepodarilo presne identifikovať. Pravdepodobne sa nachádzal pod dnešným Dolným kostolom, čomu nasvedčuje aj staré patriciúnium sv. Emeráma. Odbívajúci zásluži Baziliu sv. Egidia. Kláštor celí turčekom nájazdom a tak ho prestavali na pevnosť. Benediktínsky kláštor opustili po tureckých útokoch. Dnes slúži na tieň učebu nových žiakov. Hradisko je súčasťou hradiska v Nitre. Na hradnom návrši zrejmie stál kostol, ktorý sa ale nepodarilo presne identifikovať. Pravdepodobne sa nachádzal pod dnešným Dolným kostolom, čomu nasvedčuje aj staré patriciúnium sv. Emeráma. Odbívajúci zásluži Baziliu sv. Egidia. Kláštor celí turčekom nájazdom a tak ho prestavali na pevnosť. Benediktínsky kláštor opustili po tureckých útokoch. Dnes slúži na tieň učebu nových žiakov. Hradisko je súčasťou hradiska v Nitre. Na hradnom návrši zrejmie stál kostol, ktorý sa ale nepodarilo presne identifikovať. Pravdepodobne sa nachádzal pod dnešným Dolným kostolom, čomu nasvedčuje aj staré patriciúnium sv. Emeráma. Odbívajúci zásluži Baziliu sv. Egidia. Kláštor celí turčekom nájazdom a tak ho prestavali na pevnosť. Benediktínsky kláštor opustili po tureckých útokoch. Dnes slúži na tieň učebu nových žiakov. Hradisko je súčasťou hradiska v Nitre. Na hradnom návrši zrejmie stál kostol, ktorý sa ale nepodarilo presne identifikovať. Pravdepodobne sa nachádzal pod dnešným Dolným kostolom, čomu nasvedčuje aj staré patriciúnium sv. Emeráma. Odbívajúci zásluži Baziliu sv. Egidia. Kláštor celí turčekom nájazdom a tak ho prestavali na pevnosť. Benediktínsky kláštor opustili po tureckých útokoch. Dnes slúži na tieň učebu nových žiakov. Hradisko je súčasťou hradiska v Nitre. Na hradnom návrši zrejmie stál kostol, ktorý sa ale nepodarilo presne identifikovať. Pravdepodobne sa nachádzal pod dnešným Dolným kostolom, čomu nasvedčuje aj staré patriciúnium sv. Emeráma. Odbívajúci zásluži Baziliu sv. Egidia. Kláštor celí turčekom nájazdom a tak ho prestavali na pevnosť. Benediktínsky kláštor opustili po tureckých útokoch. Dnes slúži na tieň učebu nových žiakov. Hradisko je súčasťou hradiska v Nitre. Na hradnom návrši zrejmie stál kostol, ktorý sa ale nepodarilo presne identifikovať. Pravdepodobne sa nachádzal pod dnešným Dolným kostolom, čomu nasvedčuje aj staré patriciúnium sv. Emeráma. Odbívajúci zásluži Baziliu sv. Egidia. Kláštor celí turčekom nájazdom a tak ho prestavali na pevnosť. Benediktínsky kláštor opustili po tureckých útokoch. Dnes slúži na tieň učebu nových žiakov. Hradisko je súčasťou hradiska v Nitre. Na hradnom návrši zrejmie stál kostol, ktorý sa ale nepodarilo presne identifikovať. Pravdepodobne sa nachádzal pod dnešným Dolným kostolom, čomu nasvedčuje aj staré patriciúnium sv. Emeráma. Odbívajúci zásluži Baziliu sv. Egidia. Kláštor celí turčekom nájazdom a tak ho prestavali na pevnosť. Benediktínsky kláštor opustili po tureckých útokoch. Dnes slúži na tieň učebu nových žiakov. Hradisko je súčasťou hradiska v Nitre. Na hradnom návrši zrejmie stál kostol, ktorý sa ale nepodarilo presne identifikovať. Pravdepodobne sa nachádzal pod dnešným Dolným kostolom, čomu nasvedčuje aj staré patriciúnium sv. Emeráma. Odbívajúci zásluži Baziliu sv. Egidia. Kláštor celí turčekom nájazdom a tak ho prestavali na pevnosť. Benediktínsky kláštor opustili po tureckých útokoch. Dnes slúži na tieň učebu nových žiakov. Hradisko je súčasťou hradiska v Nitre. Na hradnom návrši zrejmie stál kostol, ktorý sa ale nepodarilo presne identifikovať. Pravdepodobne sa nachádzal pod dnešným Dolným kostolom, čomu nasvedčuje aj staré patriciúnium sv. Emeráma. Odbívajúci zásluži Baziliu sv. Egidia. Kláštor celí turčekom nájazdom a tak ho prestavali na pevnosť. Benediktínsky kláštor opustili po tureckých útokoch. Dnes slúži na tieň učebu nových žiakov. Hradisko je súčasťou hradiska v Nitre. Na hradnom návrši zrejmie stál kostol, ktorý sa ale nepodarilo presne identifikovať. Pravdepodobne sa nachádzal pod dnešným Dolným kostolom, čomu nasvedčuje aj staré patriciúnium sv. Emeráma. Odbívajúci zásluži Baziliu sv. Egidia. Kláštor celí turčekom nájazdom a tak ho prestavali na pevnosť. Benediktínsky kláštor opustili po tureckých útokoch. Dnes slúži na tieň učebu nových žiakov. Hradisko je súčasťou hradiska v Nitre. Na hradnom návrši zrejmie stál kostol, ktorý sa ale nepodarilo presne identifikovať. Pravdepodobne sa nachádzal pod dnešným Dolným kostolom, čomu nasvedčuje aj staré patriciúnium sv. Emeráma. Odbívajúci zásluži Baziliu sv. Egidia. Kláštor celí turčekom nájazdom a tak ho prestavali na pevnosť. Benediktínsky kláštor opustili po tureckých útokoch. Dnes slúži na tieň učebu nových žiakov. Hradisko je súčasťou hradiska v Nitre. Na hradnom návrši zrejmie stál kostol, ktorý sa ale nepodarilo presne identifikovať. Pravdepodobne sa nachádzal pod dnešným Dolným kostolom, čomu nasvedčuje aj staré patriciúnium sv. Emeráma. Odbívajúci zásluži Baziliu sv. Egidia. Kláštor celí turčekom nájazdom a tak ho prestavali na pevnosť. Benediktínsky kláštor opustili po tureckých útokoch. Dnes slúži na tieň učebu nových žiakov. Hradisko je súčasťou hradiska v Nitre. Na hradnom návrši zrejmie stál kostol, ktorý sa ale nepodarilo presne identifikovať. Pravdepodobne sa nachádzal pod dnešným Dolným kostolom, čomu nasvedčuje aj staré patriciúnium sv. Emeráma. Odbívajúci zásluži Baziliu sv. Egidia. Kláštor celí turčekom nájazdom a tak ho prestavali na pevnosť. Benediktínsky kláštor opustili po tureckých útokoch. Dnes slúži na tieň učebu nových žiakov. Hradisko je súčasťou hradiska v Nitre. Na hradnom návrši zrejmie stál kostol, ktorý sa ale nepodarilo presne identifikovať. Pravdepodobne sa nachádzal pod dnešným Dolným kostolom, čomu nasvedčuje aj staré patriciúnium sv. Emeráma. O

Európska kultúrna cesta sv. Cyrila a Metoda

Realizované s finančnou podporou Úradu vlády
- Program podpora regionálneho rozvoja

Slovenskej republiky

 centra

 BRATISLAVSKÝ SAMOSPRÁVNY KRAJ NITRIANSKY SAMOSPRÁVNY TRNAVSKÝ SAMOSPRÁVNY

NIT
SAM

 TRNAVSKÝ OSPOŘÁVNY

 ŠTÁTOM A KRAJINAMI
NAJLEPŠIE Miesto pre život


 ŠTÁTOM A KRAJINAMI
KRAJ

 ŠTÁTOM A KRAJINAMI
KRAJ

PRE ŽIVOT

KRAJ

LEGENDA

- pešie trasy po značených turistických chodníkoch
- pešie trasy po neznačených chodníkoch
- poznávacie trasy pre cestovanie autom
- pripoje na pešiu trasu hromadnou dopravou alebo po cyklotrase (Trnava - Doľany)